

RIKSDAGENS PROTOKOLL

Nr 1

FÖRSTA KAMMAREN

1969

10—15 januari

Debatter m. m.

Fredagen den 10 januari

	Sid.
Hälsningstal av ålderspresidenten	3
Anförande av ålderspresidenten och talmannen efter talmans- valen	5
Riksdagens högtidliga öppnande	6
Meddelande ang. sammanträdestider	6

Måndagen den 13 januari

Anförande av talmannen å rikssalen	8
--	---

Tisdagen den 14 januari

Interpellation av herr Wirtén (fp) ang. åtgärder mot narkotika- och alkoholmissbruk bland ungdom	11
Meddelande ang. enkla frågor:	
av herr Nilsson, Ferdinand, (cp) om ökad utbildning av läkare	13
av herr Skårman (fp) ang. saltet på vägarna	13
av herr Hedström (s) om visst skördeskadeskydd för Norr- bottens län	13
av herr Österdahl (fp) ang. trafiken mellan Gotland och fast- landet	13

Onsdagen den 15 januari

Interpellation av herr Berglund (s) ang. tillämpningen av ex- propriationslagstiftningen	21
---	----

Samtliga avgjorda ärenden

Fredagen den 10 januari

Sid.

Protokoll från justitiedepartementet ang. fullmaktsgrensning ..	3
Upprop	5
Val av talman och vice talmän	5
Val av sekreterare	6

Tisdagen den 14 januari

Val av talmanskonferens	10
Val av kanslideputerade	10
Val av kanslitillsättare	10

Onsdagen den 15 januari

Val av ledamöter i de ständiga utskotten	14
Val av statsrevisorer jämte suppleanter	15
Val av ledamöter i riksdagens lönelegation	16
Val av ledamöter och suppleanter i riksdagens krigsdelegation ..	16
Val av medlemmar i Nordiska rådet	17
Val av suppleanter i de ständiga utskotten	17
Val av suppleanter i riksdagens lönelegation	19
Val av suppleanter i Nordiska rådet	19

Sedan i kraft av § 49 regeringsformen och § 2 riksdagsordningen riksdagen sammankommit här i huvudstaden fredagen den 10 januari 1969, sammanträdde riksdagens första kammare i den uti riksdagens hus för kammaren anordnade samlingsal samma dag,

Fredagen den 10 januari,

kl. 11.00.

Herr ERICSSON, JOHN, framträdde till talmansbordet och yttrade:

Ärade kammarledamöter! 1969 års riksdag tar i dag i grundlagsenlig ordning sin början. Det tillkommer mig att hälsa kammarens ledamöter välkomna och särskilt då de nytillträdande. Jag vill uttala en förhoppning om att vårt riksdagsarbete må kunna bedrivas under ett internationellt politiskt skeende, som i vart fall medför att inga nya akuta politiska konflikter uppstår. Om vårt lands utrikespolitiska linje råder dess bättre mycket stor samstämmighet mellan partierna.

Denna riksdag, liksom sina föregående, får en mångfald av ärenden att handläggas. Att så blir förhållandet är självfallet med tanke på den alltmer omfattande verksamhet som faller inom den så kallade statliga sektorn. Såsom bevis på den snabba utveckling som här försiggår må anföras att den första driftbudget som jag var med om att biträda i detta hus slutade på den enligt nuvarande synsätt inte alltför imponerande siffran 1,35 miljard kronor. Det är en inte alltför djärv gissning att tro att slutsumman i den budget som vi får del av på måndag kommer att uppgå till ett trettio gånger högre belopp.

1969 års riksdag får även sig förelagd förslag om definitivt beslut om en författningsreform. Den stora allmänheten kommer väl att intressera sig mest för att riksdagens båda nuvarande kamrar kommer att upplösas och

ersättas av en — men en större — kammare. Antalet riksdagsledamöter blir dock mindre. Striden om denna författningsreform har inte varit uppsplitande eller hård, måhända beroende på att nuvarande system trots allt tal om annat har fungerat relativt tillfredsställande. Må den nya ordningen motsvara de förhoppningar som representanterna för svenska folket ställer på densamma.

Med dessa ord förklarar jag första kammarens första plenum år 1969 öppnat.

Sedan herr ordföranden därefter intagit talmansplatsen, tillkännagav herr ordföranden, att han på grund av bestämmelsen i § 1 mom. 2 av kammarens ordningsstadga anmodat hovrättsassessorn Bengt Lambe att, till dess sekreterare blivit utsedd, föra kammarens protokoll.

Upplästes och lades till handlingarna följande från justitiedepartementet inkomna

Departementsprotokoll den 3/1 1969

Granskning av fullmakter för ledamöter av riksdagens första kammare

Till justitiedepartementet har inkommit fullmakter för 19 personer som vid val för vissa valkretsar i oktober 1968 utsetts till ledamöter av riksdagens första kammare för en tid av åtta år, räknade fr. o. m. den 1 januari 1969,

och fullmakter för 13 personer som vid nya röstsammanräkningar utsetts till ledamöter av första kammaren i stället för avgångna ledamöter av kammaren.

Kungl. Maj:t har denna dag förordnat att granskningen av fullmakterna skall företas inför statsrådet Lennart Geijer.

Granskning av fullmakterna företas enligt § 32 riksdagsordningen.

Av fullmäktige i riksbanken är herrar Åsbrink, Wörnberg och Nilsson närvarande vid granskningen och av fullmäktige i riksgäldskontoret herrar Strand, Johansson och Östman.

Någon anmärkning framställs ej mot fullmakterna.

Protokoll över granskningen och förteckning över de granskade fullmakterna skall tillsammans med fullmakterna överlämnas till första kammaren.

Enligt uppdrag

Margit Hirén

Den åberopade förteckningen lydde sålunda:

Förteckning

över ledamöter av riksdagens första kammare enligt fullmakter som granskats inför statsrådet Lennart Geijer den 3 januari 1969

Stockholms stad

1 Ombudsmannen Alice Lundbeck

Jönköpings län

2 Körnsnärsmästaren Thorle Nilsson i Tranås

Kronobergs län och Hallands län

3 Köpmannen Arvid Annerås i Lindome

Blekinge län och Kristianstads län

4 Landstingsmannen Egon Andreasson i Östra Ljungby

Malmöhus län med Malmö stad

5 Statsrådet Gunnar Lange

6 Riksdagsmannen Gösta Jacobsson i Malmö

7 Statsrådet Eric Holmqvist

8 Landstingsmannen Nils Persson i Svensköp, Hörby

9 Riksdagsmannen Alvar Mårtensson i Ystad

10 Lantbrukaren Ingvar Andersson i Svenstorp, Skurup

11 Riksdagsmannen Arne Pettersson i Malmö

12 Riksdagsmannen Thorsten Larsson i Särslöv, Nordanå

13 Riksdagsledamoten Lilly Ohlsson i Jordberga, Klagstorp

14 Direktören K. A. Levin i Lund

15 Riksdagsledamoten Margit Lundblad i Malmö

16 Riksdagsmannen Per Blomquist i Lund

17 Socialinspektören Grethe Lundblad i Hälsingborg

Älvsborgs län

18 Fröken Maj Pehrsson i Melltorp, Hyssna

19 Lantbrukaren Erik Carlsson i Läperud, Mellerud

Skaraborgs län

20 Lektorn Gunnar Richardson i Skara

Värmlands län

21 Landstingsmannen And. W. Axelsson i Säldebråten

Örebro län

22 Lantbrukaren Gunnar Skagerlund i Ervalla

23 Ombudsmannen Georg Pettersson i Lundby, Örebro

Gävleborgs län

24 Riksdagsmannen Yngve Möller i Gävle

25 Riksdagsmannen Johan A. Olsson i Järvsö

26 Riksdagsmannen Erik Svedberg i Gnarp

27 Statsrådet Herman Kling

28 Redaktören Hans Lindblad i Gävle

29 Riksdagsmannen Sigurd Lundin i Los

Västernorrlands län och Jämtlands län

- 30 Elektrikern Rune Jonsson i Husum
 31 Verkstadsarbetaren Erik Norberg
 i Timrå
 32 Landstingsmannen Karl Pettersson
 i Stugun

Här skulle antecknas, att fröken Lundbeck (m) samt herrar Thorle Nilsson (s), Andreasson (cp), Vilhelm Erik Carlsson (m), Axelson (fp), Skagerlund (fp) och Axel Georg Pettersson (cp) utsetts att inträda såsom ledamöter av kammaren i stället för respektive herrar Holmberg (m) och Palme (s), fru Nilsson (cp) samt herrar Enarsson (m), Karl-Erik Eriksson (fp), Ahlmark (fp) och Fällidin (cp), vilka blivit valda till ledamöter av andra kammaren från och med den 1 januari 1969, ävensom att herr Annerås (fp), fröken Pehrsson (cp) samt herrar Richardson (fp), Jonsson (s), Norberg (s) och Karl Pettersson (m) blivit utsedda att inträda såsom ledamöter av kammaren i stället för respektive herrar Erik Filip Petersson (fp), Torsten Andersson (cp), Blom (fp), Näsström (s), Gillström (s) och Wikberg (cp), vilka av sagt sig sina riksdagsmannabefattningar.

Enligt § 2 i ordningsstadgan för kammaren anställdes nu upprop av kammarens ledamöter, varvid såsom frånvarande antecknades:

herr *Strand*,
 herr *Jansson, Erik*,
 herr *Andersson, Sten*.

Herr *Strand* hade anmält, att han av familjeangelägenhet vore förhindrad att deltaga i detta sammanträde.

Vidare upplästes följande till kammaren inkomna ansökning:

Till riksdagens första kammare

Härmed hemställes om ledighet från riksdagsarbetet under tiden den 10—

den 22 januari på grund av utlandsresa.

Stockholm den 10/1 1969.

Erik Jansson

Den begärda ledigheten beviljades.

Ytterligare anmäldes förfall för herr *Andersson, Sten*, vilken telefonledes meddelat, att han vore hindrad att infinna sig vid början av kammarens sammanträde denna dag.

Företogs val av talman; och utsågs därtill:

herr Boheman (fp) med 141 röster.

Anställdes val av förste vice talman; och utsågs därtill:

herr Strand (s) med 143 röster.

Företogs val av andre vice talman; och utsågs därtill:

herr Johansson, Ivar, (cp) med 139 röster.

Herr **ERICSSON, JOHN**, som nu lämnade talmansplatsen, anförde därvid till herr talmannen:

Herr talman! Med det val som skett känner vi oss övertygade om, genom tidigare erfarenheter, att kammaren blir representerad och dess arbete lett med oväld och skicklighet.

Välkommen i talmansstolen!

Herr **TALMANNEN** intog talmansplatsen och yttrade:

Å egna och vice talmännens vägnar ber jag att få tacka för de vänliga ord som riktats till oss av ålderspresidenten samt för det förtroende som kammarens ledamöter ånyo visat oss och som vi vill försöka motsvara efter bästa förmåga. Vi vill upprätthålla det utomordentligt goda samarbete som alltid rått mellan kammarens ledamöter och presidiet.

Jag vill också begagna detta tillfälle att i likhet med vad ålderspresidenten

Ang. riksdagens högtidliga öppnande

gjort hälsa hjärtligt välkomna till kammarens arbete de 18 nya ledamöter av första kammaren som i dag tagit plats här. Vi förväntar oss mycket av deras insatser i kammarens arbete.

På framställning av herr talmannen beslöt kammaren att nu företaga val av sekreterare.

Valet företogs; och befanns efter valförrättningens slut hava blivit till sekreterare utsedd:

hovrättsrådet K.-G. Lindelöw med 85 röster.

Dessutom hade avlämnats 52 röster för hovrättsassessorn Leif Ekberg.

Hovrättsrådet Lindelöw fick nu företräde och övertog protokollföringen.

In fidem
Bengt Lambe

Ang. riksdagens högtidliga öppnande

Tillkännagavs, att Kungl. Maj:t låtit genom offentligt anslag bjuda och kalla riksdagens samtliga ledamöter att måndagen den 13 innevarande månad kl. 11.00 infinna sig uti slottskapellet samt, efter förrättad gudstjänst, enligt § 34 riksdagsordningen begiva sig till rikssalen för att där inhämta vad Kungl. Maj:t hade att meddela riksdagen.

Herr talmannen meddelade, att till kammarens förfogande överlämnats ett antal inträdesbiljetter till rikssalen vid riksdagens öppnande, och hemställde, att fördelningen av dessa biljetter proportionellt i förhållande till ledamotsantalet i varje valkrets finge ske genom sekreteraren.

Denna hemställan bifölls.

Ordet lämnades härefter på begäran till herr **VIRGIN** (m), som anförde:

Herr talman! På den förstakammargrupps vägnar som jag företräder vill jag framföra ett bestämt avståndstagande från den typ av demonstration som vissa yngre riksdagskolleger förklarat sig ämna göra genom att utebli från riksdagens högtidliga öppnande och genom att i uppseendeväckande former ge offentlighet åt detta beslut. Demonstrationen synes oss visa ett förakt för samhällets institutioner och i sista änden för hela vårt demokratiska styrelse-skicks anseende, vilket är skadligt för detta anseende.

I detta yttrande instämde herrar *Mattsson* (cp), *Nils Theodor Larsson* (cp), *Bengtson* (cp), *Schött* (m), *Axel Kristiansson* (cp), *Ebbe Ohlsson* (m), *Gösta Jacobsson* (m), *Ferdinand Nilsson* (cp), *Nils-Eric Gustafsson* (cp), *Lundström* (fp), *Eric Carlsson* (cp), *Eric Peterson* (fp), *Ingvar Andersson* (m), *Karl Pettersson* (m), *Thorsten Larsson* (cp) och *Stefanson* (fp).

Herr **LOKANDER** (s):

Herr talman! Jag ber att få protestera mot det inlägg som gjorts av herr Virgin.

Överläggningen ansågs härmed slutad.

Herr **TALMANNEN** yttrade:

Jag vill fästa uppmärksamheten på att till kammarens ledamöter utdelats bland annat en preliminär plan för kammarens plena under vårsessionen, en PM angående plena m. m., en annan PM angående avfattandet av hemställan i motioner och ytterligare andra handlingar. Beträffande de olika detaljerna hänvisar jag till handlingarna. Såsom framgår av dem är det min avsikt att under vårsessionen som regel sluta kvällsplena senast kl. 22.00 och att när

arbetsplena hålles på fredagar, vilket blir aktuellt från och med i slutet av mars, om möjligt avsluta dessa plena utan kvällsplenum senast kl. 17.30. Vad jag nu sagt gäller dock icke remissdebatten.

Under maj månad kommer arbetsplena att hållas även torsdagar. Sessionen beräknas pågå maj månad ut.

Jag vill uttala en förhoppning om att arbetet i utskotten skall komma i gång så fort som möjligt vid sessionens början.

Till dem som kommer att delta i kammarens debatter under vårsessio-

nen vill jag gärna vädja att om möjligt i förväg anmäla sig till talarlistan. Detta underlättar nämligen att beräkna tidpunkten för plenas slut.

Justerades ett protokollsutdrag för denna dag.

Kammarens sammanträde avslutades kl. 12.02.

In fidem

K.-G. Lindelöw

/Solveig Gemert

Måndagen den 13 januari

Kammaren sammanträdde kl. 10.30.

Herr talmannen yttrade, att han efter samråd med andra kammarens talman finge föreslå, det första kammaren ville besluta att vid sammanträde tisdagen den 14 innevarande månad företaga följande val, nämligen

dels av fyra ledamöter i talmanskonferensen,

dels av två kanslideputerade,

dels ock av sex ledamöter att delta i tillsättandet av vissa tjänstemän hos kammaren.

Detta förslag antogs.

Herr talmannen anförde vidare, att han, likaledes efter samråd med andra kammarens talman, finge föreslå, det första kammaren ville besluta att vid sammanträde, som komme att hållas onsdagen den 15 i denna månad, företaga val *dels* av ledamöter och suppleanter i de ständiga utskotten, *dels* av revisorer och revisorssuppleanter för granskning av statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning, *dels* av ledamöter och suppleanter i riksdagens löne delegation, *dels* av ledamöter och suppleanter i riksdagens krigsdelegation, *dels ock* av medlemmar och suppleanter i Nordiska rådet.

Vad herr talmannen sålunda föreslagit bifölls.

På framställning av herr talmannen beslöt kammaren nu, kl. 10.32, att ajournera sina förhandlingar till kl. 10.45.

Till åtlydnad av Kungl. Maj:ts kallelse avgingo herr talmannen och kammarens ledamöter kl. 10.45 till slottskapellet, där riksdagspredikan hölls av kyrkoherden i Markaryds pastorat Ingemar Lindstam. Efter gudstjänstens slut begav kammaren sig till rikssalen, i vilken även andra kammaren infann sig.

Hans Maj:t Konungen kom tillstädes och öppnade riksdagen med det i protokollsbihanget införda tal.

Herr TALMANNEN framträdde därpå och yttrade:

Eders Majestät!

Det nytända hoppet om att slutligen en fredlig lösning skall kunna nås av kriget i Vietnam utgör en ljuspunkt i en i övrigt osäker världspolitisk situation.

Läget i Mellanöstern är i hög grad oroande och endast ett närmare samförstånd mellan stormakterna synes kunna förhindra nya krigiska förvecklingar.

Förhållandet mellan öst och väst har försämrats på grund av händelserna i Tjeckoslovakien, även om å ömse sidor fortfarande vilja synes föreligga att fortsätta strävandena till realistiska förhandlingar bl. a. i kärnvapenfrågan.

Fortsatt svensk försvarspolitisk verksamhet synes i denna osäkra värld vara av nöden.

I ekonomiskt hänseende synes faran för nya valutakriser icke vara övervunnen och nya förhandlingar på detta område förefaller sannolika där Sverige har viktiga intressen att bevaka.

Det är en allmän önskan inom vårt folk och vårt näringsliv att pågående förhandlingar om en nordisk tullunion

måtte krönas med framgång. För alla Nordens folk skulle detta medföra betydande fördelar och bättre förutsättningar för en gynnsam utgång för dem av de europeiska integrationssträvanden, som väl förr eller senare måtte leda till något resultat.

Att den fortsatta strukturrationaliseringen inom svenskt näringsliv, nödvändigjord av skärpt internationell konkurrens och den tekniska utvecklingen, skapar problem framför allt på arbetsmarknaden är uppenbart. Här som på andra områden krävs ett förtroendefullt samarbete mellan stat, kommun och näringsliv.

En fortgående rationalisering av den statliga verksamheten och den kontinuerligt svällande statliga och kommunala administrationen synes påkallad.

Det svenska näringslivet har visat en anmärkningsvärd anpassningsförmåga till ändrade förhållanden och skiftande konjunkturer. Även om för närvarande en viss ljusning inträtt i fråga om våra expansionsmöjligheter av produktion och export är framtiden alltjämt full av osäkerhetsmoment.

Det är tillfredsställande att i budgeten ökade medel har kunnat ställas till förfogande för u-landshjälp, utbildning, forskning, kultur, gatu- och vägbyggnader, miljövard och vissa sociala ändamål utan att det redan höga skattetrycket ansetts behöva skärpas.

Man kan väl utgå ifrån att ökade resurser också beretts kriminalvård och polismakt för att motverka en inom vårt samhälle ökad rättsosäkerhet, icke minst föranledd av starkt stigande missbruk av narkotika.

Efter höstens val kan regeringen stödja sig på en fast majoritet i riksdagens båda kamrar. Att detta medför ett ökat ansvar under hänsynstagande till gemensamma intressen synes uppenbart.

Första kammaren kommer nu som tillförne att sakligt pröva Kungl. Maj:ts förslag.

Första kammaren liksom hela svenska folket tillönskar Eders Majestät fortsatt hälsa och goda krafter till fullgörandet av Eders Majestäts höga värv och betygar Eders Majestät sin vördnad, sin trohet och sin tillit.

Sedan andra kammarens talman där-
efter i denna kammarens namn till Hans
Maj:t Konungen framfört andra kam-
marens vördnad, fingo talmännen var-
dera mottaga, av herr statsrådet och
chefen för finansdepartementet Sträng,
ett exemplar av Kungl. Maj:ts proposi-
tion nr 1, angående statsverkets till-
stånd och behov under budgetåret
1969/70, samt, av herr statsrådet och
chefen för justitiedepartementet Kling,
ett exemplar av Kungl. Maj:ts berättel-
se till 1969 års riksdag om vad i rikets
styrelse sig tilldragit, varefter ceremonin
å rikssalen avslutades och första
kammaren enligt beslut, fattat före av-
tågandet från samlingsrummet, åtskil-
des vid utgången från rikssalen kl.
12.28.

In fidem

K.-G. Lindelöw

/Solveig Gemert

Tisdagen den 14 januari

Kammaren sammanträdde kl. 11.00.

Herr **FÖRSTE VICE TALMANNEN** erhöill på begäran ordet och yttrade:

Herr talman! Jag ber att få hemställa att första kammaren måtte besluta att antalet suppleanter i de ständiga utskotten, förutom utrikesutskottet, skall vad denna kammare beträffar bestämmas till: för konstitutionsutskottet 14, för statsutskottet 28, för bevillningsutskottet 14, för bankoutskottet 11, för första lagutskottet 13, för andra lagutskottet 13, för tredje lagutskottet 13, för jordbruksutskottet 14 samt för allmänna beredningsutskottet 17.

Denna hemställan bifölls.

Företogs val av fyra ledamöter i talmanskonferensen; och befunnos efter valförrättningens slut därtill hava blivit utsedda:

herr Andersson, Birger, (s) med 89 röster,
 » Bengtson (cp) » 89 » ,
 » Dahlén (fp) » 89 » ,
 » Virgin (m) » 89 » .

Då val av två kanslideputerade nu skulle anställas, begärdes ordet av herr **FÖRSTE VICE TALMANNEN**, som anförde:

Herr talman! För de återstående val som skall förrättas vid detta plenum ber jag att få avlämna gemensamma listor, en för varje val. Listorna har godkänts av de av kammaren valda ledamöterna i talmanskonferensen, och varje lista upptar namn på så många personer som det ifrågavarande valet avser.

Herr förste vice talmannen avlämnade därefter två särskilda listor.

Den lista, som avsåg valet av kanslideputerade, upptog under partibeteckningen »Den gemensamma listan» följande namn:

Augustsson (s)
 Kaijser (m)

Sedan denna lista upplästs och av kammaren godkänts, förklarades herrar Augustsson och Kaijser hava blivit utsedda till kanslideputerade.

Företogs val av sex ledamöter att delta i tillsättandet av de i 30 § mom. 2 riksdagsstadgan avsedda tjänstemän hos kammaren.

Den av herr förste vice talmannen avlämnade lista, som gällde detta val, upptog under partibeteckningen »Den gemensamma listan» följande namn:

Svedberg, Erik, (s)
 Mossberger (s)
 Mårtensson (s)
 Andersson, Axel, (fp)
 Ohlsson, Ebbe, (m)
 Larsson, Thorsten, (cp)

Efter det denna lista upplästs och av kammaren godkänts, förklarades herrar Erik Svedberg, Mossberger, Mårtensson, Axel Andersson, Ebbe Ohlsson och Thorsten Larsson hava blivit utsedda till kanslitillsättare.

Föredrogs och bordlades Kungl. Maj:ts nästlidna dag på rikssalen överlämnade berättelse till 1969 års riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts under gårdagen på rikssalen överlämnade proposition nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under bud-

Interpellation ang. åtgärder mot narkotika- och alkoholmissbruk bland ungdom
getåret 1969/70, blev densamma bord-
lagd.

—
Anmälades och bordlades

dels Kungl. Maj:ts proposition nr 2, angående utgifter på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1968/69,

dels ock Kungl. Maj:ts skrivelse nr 6, om förordnande av en statsrådsledamot att utöva den befattning med riksdagsärenden som enligt § 46 riksdagsordningen tillkommer en ledamot av statsrådet.

—
Anmälades och bordlades

riksdagens löne delegations redogörelse för dess verksamhet under år 1968;

justitieombudsmännens ämbetsberättelse; och

riksdagens revisorers verksamhetsberättelse för år 1968.

—
Interpellation ang. åtgärder mot narkotika- och alkoholmissbruk bland ungdom

Herr WIRTÉN (fp) erhöi på begäran ordet och yttrade:

Herr talman! I en interpellationsdebatt i andra kammaren den 16 mars 1967 angående narkotikabruket bland skolungdom deklarerade dåvarande ecklesiastikministern Ragnar Edenman: »Det är regeringens avsikt att snarast vidta erforderliga lagstiftningsåtgärder och aktivisera samhällets resurser för att snabbt och kraftfullt möta dessa problem.» Litet senare i debatten anförde statsrådet vidare: »I varje fall kommer vi nu att göra en kraftfull satsning i skolan. Skolöverstyrelsen slår just i dag ut det programmet.»

Det program som åsyftades var sammanfattat i sex punkter och berörde sådana ting som skärpt uppmärksamhet bland skolans befattningshavare beträffande narkotikabruket och narkotikans

spridningsvägar, skolans samarbete med barnvårdsnämnd och polis, regelbundna elevvårdskonferenser, breddad verksamhet i samarbetsnämnder och elevråd, skärpt närvarokontroll, speciella aktionsgrupper, föräldramedverkan samt undervisning om narkotika i förebyggande syfte.

I interpellationssvaret betonades också att det allmänna elevvårdsarbete som bedrivs i skolan av därför avsedd personal såsom skolläkare, skolsköterska, skolpsykolog, skolkurator, klinisklärare m. fl. utgör en viktig grundval för arbetet på att förebygga narkotikamissbruket. Likaså underströks att skolan inte kan ses som en isolerad företeelse i samhället och att därför samhällets samlade åtgärder mot narkotikamissbruket också är avgörande för utfallet bland skolungdomen. Någon anledning till invändning mot dessa påståenden finns naturligtvis inte. Tvärtom förtjänar de understrykas ånyo.

Den intressanta frågan är: Har den av herr Edenman karakteriserade kraftfulla satsningen givit ett positivt resultat eller har utvecklingen under den nu snart förflutna tvåårsperioden fortsatt i samma otäcka riktning mot ett alltmer utbrett narkotikamissbruk?

Mängder av expertuttalanden och reportage i press, radio och TV ger belegg för att någon förbättring inte har inträffat. Tvärtom. Som en följd av det allvarliga läget anordnade regeringen en speciell narkotikakonferens den 27 december 1968. Med stort intresse togs det tiopunktsprogram som publicerades efter överläggningen. En rad åtgärder föreslogs, som jag tror det i huvudsak råder allmän enighet om. Den punkt som närmast bör utgöra en fortsättning på de åtgärder som ecklesiastikminister Edenman redogjorde för i riksdagsdebatten i mars 1967 är emellertid synnerligen allmän och svårgripbar. Enligt pressreferat lyder den: »Informations- och upplysningsverksamheten i skolor och högre utbildningsanstalter intensifieras.» På vilket sätt och

Interpellation ang. åtgärder mot narkotika- och alkoholmissbruk bland ungdom
med vilka hjälpmedel får man inte veta.

Narkotikan utgör ett relativt nytt och synnerligen allvarligt hot mot ungdomens hälsotillstånd, ett hot som måste mötas med kraftfulla motåtgärder. Men det gäller också det kvantitativt allvarligare alkoholproblemet bland inte minst skolungdomen. I statens ungdomsråds betänkande »Upplysning i alkoholfrågan inom ungdomsorganisationerna» konstateras att man generellt kan säga att vid 14 års ålder varannan pojke och flicka har alkoholdebuterat. För att belysa situationens allvar ytterligare kan man hänvisa till skolöverstyrelsens undersökningar beträffande alkoholbruket bland gymnasister i årskurs 2 åren 1956 och 1961 samt läsåret 1967/68. Medan 1956 drygt 11 procent av pojkarna sade sig dricka sprit någorlunda regelbundet (någon gång i månaden + någon gång i veckan eller oftare) uppgick motsvarande siffra 1961 till 20 procent och 1968 till 35 procent.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för utbildningsdepartementet få ställa följande frågor:

1. Vill statsrådet redovisa vilka åtgärder som vidtagits mot ungdomens ökade användning av olika gifter och då speciellt under den tid som gått sedan mars 1967 då löften gavs om kraftfulla åtgärder mot framför allt narkotika?

2. På vilket sätt avser regeringen intensifiera informations- och upplysningsverksamheten angående narkotika i skolor och högre utbildningsanstalter?

3. Kvantitativt är alltså alkoholmissbruket det allvarligaste hotet mot vår ungdoms hälsa. Vad avser statsrådet vidta för åtgärder för att försöka bryta den trend mot ökat alkoholbruk som kan konstateras bland ungdom?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågasvarande spørsmål finge framställas.

Anmälades och bordlades följande motioner:

nr 1, av herr *Björk m. fl.*, angående riktlinjer för svensk export av krigsmateriel;

nr 2, av herr *Hjorth m. fl.*, om avskaffande av adelsväsendet;

nr 3, av herrar *Ernulf* och *Nyman*, angående de propedeutiska kurserna vid samhälls- och rättsvetenskapliga fakulteter;

nr 4, av herr *Sörenson m. fl.*, om ersättning av statsmedel till frikyrklig vigselförrättare;

nr 5, av herr *Lundström* och fru *Hamrin-Thorell*, om statsbidrag till Nationalföreningen mot hjärt- och lungsjukdomar;

nr 6, av herr *Sörenson m. fl.*, om viss rehabilitering efter fångvård;

nr 7, av herr *Andersson, Axel, m. fl.*, om rabatt för folkpensionär vid resa i första klass på statens järnvägar;

nr 8, av herr *Skårman m. fl.*, om utredning angående den enskilda vägghållningens organisation;

nr 9, av herr *Sörenson m. fl.*, angående stödet till boxningssporten;

nr 10, av herr *Bengtson*, om inrättande av ett riksdagsmuseum;

nr 11, av herr *Nilsson, Ferdinand, m. fl.*, om handläggning av narkotikamål inom stängda dörrar;

nr 12, av herr *Sörenson*, om vidgad straffbarhet vid rattonykterhet;

nr 13, av herr *Bengtson m. fl.*, om sänkning av pensionsåldern;

nr 14, av herr *Larsson, Thorsten, m. fl.*, om förbättring av det studiesociala stödet;

nr 15, av herr *Werner*, om sänkning av pensionsåldern, m. m.;

nr 16, av herr *Pettersson, Arne, m. fl.*, om ökat konsumentinflytande vid stadsplanering m. m.;

nr 17, av herr *Skårman*, om översyn av lagstiftningen om enskilda vägar;

nr 18, av herr *Sveningsson m. fl.*, om skyldighet att borttaga gammal taggtråd;

nr 19, av herr *Sörenson* och herr *Peterson, Eric*, om ett bättre djurskydd;
nr 20, av herr *Svenungsson*, om bättre tillvaratagande av odlingsbar mark; och

nr 21, av herr *Bengtson*, om statens övertagande av alla kostnader för skador på grund av alkoholbruk.

På framställning av herr talmannen beslöts att Kungl. Maj:ts propositioner nr 1 och 2 skulle sättas sist på föredragningslistan för kammarens nästa sammanträde.

Meddelande ang. enkla frågor

Meddelades, att jämlikt § 20 i kammarens ordningsstadga följande enkla frågor framställdes, nämligen

den 10 januari

av herr *Nilsson, Ferdinand*, (cp) till herr statsrådet och chefen för utbildningsdepartementet: »Har Statsrådet observerat att till spärrade utbildningslinjer inom Stockholm, Uppsala (—Linköping), Lund, Göteborg anmälts genomsnittligt ca 1 200 sökande, varvid givetvis vederbörande som söka läkarutbildning i stor utsträckning anmält sig på flera håll, varvid emellertid sammanlagda möjligheter till intagning inskränker sig till ungefär fjärdedelen av den anförda siffran?»

Vilka snara åtgärder för vidgad intagning till läkarutbildning avser Statsrådet att vidtaga för att motsvara statens ansvar beträffande läkarutbild-

ningen särskilt med hänsyn till brist-situationen i fråga om läkare för den öppna vården?»;

den 13 januari

av herr *Skärman* (fp) till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet: »Är vi av säkerhetsskäl och på grund av miljö- och nedskräpningssynpunkt inte snart mogna att slopa salt som vägförbättringsmedel?»; ävensom

den 14 januari

av herr *Hedström* (s) till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet: »Har Statsrådet observerat att enligt meddelande i tidningspressen och radion redan inbärgad spannmål i vissa delar av Norrbottens län fått svåra skador genom mögelangrepp, och överväger Statsrådet att hjälpa de drabbade jordbrukarna och i så fall genom vilka åtgärder?»; samt

av herr *Österdahl* (fp) till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet: »Har Statsrådet för avsikt att till 1969 års vårriksdag lämna förslag angående trafiken mellan Gotland och fastlandet?»

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 11.15.

In fidem

K.-G. Lindelöw

/Solveig Gemert

Onsdagen den 15 januari

Kammaren sammanträdde kl. 10.00.

Herr **FÖRSTE VICE TALMANNEN** erhöill på begäran ordet och yttrade:

Herr talman! För vart och ett av de val som skall förrättas vid detta plenum ber jag att få avlämna gemensamma listor. Listorna har godkänts av de av kammaren valda ledamöterna i talmanskonferensen, och varje lista upptar namn på så många personer som det ifrågavarande valet avser.

Herr förste vice talmannen avlämnade därefter ifrågavarande listor, tjugusex till antalet.

Företogos val av föreskrivet antal ledamöter i de ständiga utskotten, nämligen åtta ledamöter i utrikesutskottet, tio ledamöter i konstitutionsutskottet, femton ledamöter i statsutskottet, tio ledamöter i bevillningsutskottet, åtta ledamöter i bankoutskottet, åtta ledamöter i första lagutskottet, åtta ledamöter i andra lagutskottet, åtta ledamöter i tredje lagutskottet, tio ledamöter i jordbruksutskottet och tolv ledamöter i allmänna beredningsutskottet.

Sedan de av herr förste vice talmannen för dessa val avlämnade listorna, alla försedda med partibeteckningen »Den gemensamma listan», blivit i tur och ordning av herr talmannen upplästa och av kammaren godkända, befanns, att följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits å respektive listor, utsetts till

ledamöter i utrikesutskottet:

- herr Andersson, Birger, (s)
- » Pettersson, Georg, (s)
- » Geijer, Arne, (s)
- » Lundström (fp)

- herr Virgin (m)
- » Bengtson (cp)
- » Möller (s)
- » Dahlén (fp)

ledamöter i konstitutionsutskottet:

- herr Pettersson, Georg, (s)
- » Olsson, Erik, (s)
- » Dahl (s)
- fru Segerstedt Wiberg (fp)
- herr Sveningsson (m)
- » Pettersson, Harald, (cp)
- » Sörlin (s)
- » Andersson, Sten, (s)
- » Hernelius (m)
- » Sörenson (fp)

ledamöter i statsutskottet:

- herr Andersson, Birger, (s)
- » Persson, Fritz, (s)
- » Svensson, Rikard, (s)
- » Andersson, Axel, (fp)
- » Virgin (m)
- » Johansson, Ivar, (cp)
- fru Wallentheim (s)
- herr Mårtensson (s)
- » Petersson, Bertil, (s)
- » Jacobsson, Per, (fp)
- » Ottosson (m)
- » Gustavsson, Bengt, (s)
- » Bengtson (cp)
- » Larsson, Herbert, (s)
- » Nyman (fp)

ledamöter i bevillningsutskottet:

- herr Eriksson, Einar, (s)
- fröken Ranmark (s)
- herr Ericsson, John, (s)
- » Lundström (fp)
- » Nilsson, Yngve, (m)
- » Sundin (cp)
- » Wörnberg (s)
- » Johansson, Tage, (s)
- » Jacobsson, Gösta, (m)
- » Tistad (fp)

ledamöter i bankoutskottet:

herr Ståhle (s)
 » Larsson, Åke, (s)
 » Palm (s)
 » Stefanson (fp)
 » Åkerlund (m)
 » Larsson, Nils Theodor, (cp)
 » Lundin (s)
 » Strandberg (m)

ledamöter i första lagutskottet:

herr Svedberg, Erik, (s)
 fröken Mattson (s)
 herr Hjorth (s)
 » Alexanderson (fp)
 » Schött (m)
 » Svanström (cp)
 fru Lindström (s)
 herr Persson, Nils, (fp)

ledamöter i andra lagutskottet:

herr Strand (s)
 » Larsson, Lars, (s)
 » Dahlberg (s)
 fru Hamrin-Thorell (fp)
 herr Hübinette (m)
 » Carlsson, Eric, (cp)
 » Wanhainen (s)
 » Österdahl (fp)

ledamöter i tredje lagutskottet:

herr Karlsson, Göran, (s)
 » Kristiansson, Svante, (s)
 » Johansson, Knut, (s)
 » Åkesson (fp)
 » Ohlsson, Ebbe, (m)
 » Gustafsson, Nils-Eric, (cp)
 » Jansson, Erik, (s)
 » Ernulf (fp)

ledamöter i jordbruksutskottet:

herr Svedberg, Lage, (s)
 » Mossberger (s)
 » Hedström (s)
 » Skårman (fp)
 » Eskilsson (m)
 » Hermansson (cp)
 » Magnusson (s)
 » Augustsson (s)
 fru Hultell (m)
 herr Skagerlund (fp)

ledamöter i allmänna beredningsutskottet:

herr Möller (s)
 » Carlsson, Oscar, (s)
 » Hedlund (s)
 » Peterson, Eric, (fp)
 » Wallmark (m)
 » Kristiansson, Axel, (cp)
 » Persson, Yngve, (s)
 » Karlsson, Helge, (s)
 » Pettersson, Karl Gustav, (s)
 » Kilsmo (fp)
 fröken Stenberg (m)
 herr Olsson, Ernst, (cp)

Anställdes val av sex revisorer för granskning av statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning jämte sex suppleanter för dessa revisorer.

Den av herr förste vice talmannen för detta val avlämnade listan, som bar partibeteckningen »Den gemensamma listan», hade följande utseende:

Fru Wallentheim, Annie E. E., (s) Ledamot av första kammaren	Palm, N. Sture, (s) Ledamot av första kammaren
Jansson, A. Erik, (s) Ledamot av första kammaren	Hjorth, Nils T., (s) Ledamot av första kammaren
Augustsson, J. A. Gillis, (s) Ledamot av första kammaren	Kristiansson, Svante A., (s) Ledamot av första kammaren
Lundström, N. Birger, (fp) Ledamot av första kammaren	Jacobsson, Per, (fp) Ledamot av första kammaren
Sveningsson, N. Ragnar, (m) Ledamot av första kammaren	Nilsson, N. Yngve, (m) Ledamot av första kammaren
Larsson, Nils H. Theodor, (cp) Ledamot av första kammaren	Sundin, Sven E., (cp) Ledamot av första kammaren

Sedan denna lista upplästs och av kammaren godkänts, förklarades hava blivit utsedda till statsrevisorer fru Wallentheim samt herrar Erik Jansson, Augustsson, Lundström, Sveningsson och Nils Theodor Larsson ävensom till suppleanter för dem respektive herrar Palm, Hjorth, Svante Kristiansson, Per Jacobsson, Yngve Nilsson och Sundin.

Företogs val av åtta ledamöter i riksdagens lönedelegeration för valperioden 1969—1972, med erinran om punkten 5 i övergångsbestämmelserna till vilande förslag till ändringar i riksdagsordningen (KU 1968:20 sid. 152).

Den av herr förste vice talmannen avlämnade lista, som avsåg detta val, upptog under partibeteckningen »Den gemensamma listan» följande namn:

- herr Karlsson, Göran, (s)
- » Svedberg, Erik, (s)

- herr Jansson, Paul, (s)
- » Peterson, Eric, (fp)
- » Åkerlund (m)
- » Olsson, Johan, (cp)
- » Karlsson, Helge, (s)
- » Nyman (fp)

Efter det denna lista upplästs och av kammaren godkänts, förklarades de å listan upptagna personerna hava blivit utsedda till ledamöter i riksdagens lönedelegeration.

Anställdes val av tjugufem ledamöter i riksdagens krigsdelegation jämte tjugufem suppleanter för dessa ledamöter.

Den av herr förste vice talmannen avlämnade lista, som gällde detta val, bar partibeteckningen »Den gemensamma listan» och hade följande utseende:

Sträng (s)
Andersson, Sven, (s)
Strand (s)
Boheman (fp)
Virgin (m)
Johansson, Ivar, (cp)
Stähle (s)
Ericsson, John, (s)
Aspling (s)
Lundström (fp)
Eskilsson (m)
Svedberg, Erik, (s)
Bengtson (cp)
Möller (s)
Andersson, Birger, (s)
Andersson, Axel, (fp)
Hernelius (m)
Mossberger (s)
Pettersson, Georg, (s)
Larsson, Nils Theodor, (cp)
Geijer, Arne, (s)
Dahlén (fp)
Nilsson, Yngve, (m)
Mattson, fröken (s)
Hamrin-Thorell, fru (fp)

Lindström, fru (s)
Lange (s)
Holmqvist (s)
Jacobsson, Per, (fp)
Ohlsson, Ebbe, (m)
Hermansson (cp)
Geijer, Lennart, (s)
Karlsson, Göran, (s)
Kling (s)
Alexanderson (fp)
Sveningsson (m)
Eriksson, Einar, (s)
Sundin (cp)
Björk (s)
Persson, Fritz, (s)
Segerstedt Wiberg, fru (fp)
Stenberg, fröken (m)
Wickman (s)
Larsson, Lars, (s)
Carlsson, Eric, (cp)
Palm (s)
Stefanson (fp)
Ottosson (m)
Myrdal, fru (s)
Tistad (fp)

Sedan denna lista upplästs och av kammaren godkänts, förklarades hava blivit utsedda till ledamöter i riksdagens krigsdelegation herrar Sträng, Sven Andersson, Strand, Boheman, Virgin, Ivar Johansson, Ståhle, John Ericsson, Aspling, Lundström, Eskilsson, Erik Svedberg, Bengtson, Möller, Birger Andersson, Axel Andersson, Hernelius, Mossberger, Georg Pettersson, Nils Theodor Larsson, Arne Geijer, Dahlén och Yngve Nilsson, fröken Mattson samt fru Hamrin-Thorell ävensom till suppleanter för dem respektive fru Lindström, herrar Lange, Holmqvist, Per Jacobsson, Ebbe Ohlsson, Hermansson, Lennart Geijer, Göran Karlsson, Kling, Alexanderson, Sveningsson, Einar Eriksson, Sundin, Björk och Fritz Persson, fru Segerstedt Wiberg, fröken Stenberg, herrar Wickman, Lars Larsson, Eric Carlsson, Palm, Stefanson och Ottosson, fru Myrdal samt herr Tistad.

Företogs val av åtta medlemmar i Nordiska rådet för tiden intill dess val nästa gång äger rum.

Den av herr förste vice talmannen för detta val avlämnade listan upptog under partibeteckningen »Den gemensamma listan» följande namn:

fröken Ranmark (s)
 herr Geijer, Arne, (s)
 » Larsson, Lars, (s)
 » Lundström (fp)
 » Holmberg (m)
 » Sundin (cp)
 » Johansson, Tage, (s)
 fru Segerstedt Wiberg (fp)

Efter det denna lista upplästs och av kammaren godkänts, förklarades de å listan upptagna personerna hava blivit utsedda till medlemmar i Nordiska rådet.

Anställdes val av suppleanter till förut bestämt antal i de ständiga utskotten, nämligen åtta suppleanter i utrikesutskottet, fjorton suppleanter i konstitutionsutskottet, tjugufå sup-

pleanter i statsutskottet, fjorton suppleanter i bevillningsutskottet, elva suppleanter i bankoutskottet, tretton suppleanter i första lagutskottet, tretton suppleanter i andra lagutskottet, tretton suppleanter i tredje lagutskottet, fjorton suppleanter i jordbruksutskottet och sju suppleanter i allmänna beredningsutskottet.

Sedan de av herr förste vice talmannen för dessa val avlämnade listorna, alla försedda med partibeteckningen »Den gemensamma listan», blivit i tur och ordning av herr talmannen upplästa och av kammaren godkända, befanns, att följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits å respektive listor, utsetts till

suppleanter i utrikesutskottet:

herr Palm (s)
 fröken Mattson (s)
 herr Andersson, Sten, (s)
 » Andersson, Axel, (fp)
 » Hernelius (m)
 » Johansson, Ivar, (cp)
 » Johansson, Tage, (s)
 » Nilsson, Yngve, (m)

suppleanter i konstitutionsutskottet:

herr Dahlberg (s)
 » Palm (s)
 » Pettersson, Karl Gustav, (s)
 » Nyman (fp)
 » Svenungsson (m)
 » Olsson, Ernst, (cp)
 » Nyquist (s)
 » Andersson, Ivar, (s)
 » Norberg (s)
 » Lindblad (fp)
 fröken Stenberg (m)
 herr Richardson (fp)
 » Pettersson, Axel Georg, (cp)
 fröken Lundbeck (m)

suppleanter i statsutskottet:

herr Hjorth (s)
 » Rönnberg (s)
 » Wääg (s)
 » Peterson, Eric, (fp)
 » Kaijser (m)
 » Larsson, Nils Theodor, (cp)
 » Persson, Yngve, (s)

herr Björk (s)
 » Högström (s)
 » Dahlén (fp)
 » Wallmark (m)
 fru Ohlsson, Lilly, (s)
 herr Larsson, Thorsten, (cp)
 » Svensson, Erik, (s)
 » Jonsson (s)
 » Wirtén (fp)
 » Åkerlund (m)
 » Nilsson, Thorle, (s)
 » Levin (fp)
 » Sundin (cp)
 » Strandberg (m)
 » Persson, Nils, (fp)

fru Diesen (m)

herr Gustafsson, Nils-Eric, (cp)

fru Olsson, Elvy, (cp)

herr Olsson, Johan, (cp)

» Lindblad (fp)
 » Brundin (m)

suppleanter i bevillningsutskottet:

herr Möller (s)
 » Wirmark (s)
 » Jansson, Paul, (s)
 » Stefanson (fp)
 » Ottosson (m)
 » Mattsson (cp)
 » Jansson, Erik, (s)
 » Pettersson, Arne, (s)
 » Stadling (s)
 » Annerås (fp)
 » Pettersson, Karl, (m)
 » Karlsson, Ove, (s)
 » Olsson, Johan, (cp)
 » Levin (fp)

suppleanter i bankoutskottet:

herr Larfors (s)
 » Rönnerberg (s)
 » Olsson, Manne, (s)
 » Österdahl (fp)
 » Brundin (m)
 » Mattsson (cp)
 » Stadling (s)
 fru Lundblad, Margit, (s)
 herr Larsson, Thorsten, (cp)
 » Wirtén (fp)
 » Carlsson, Vilhelm Erik, (m)

suppleanter i första lagutskottet:

herr Larfors (s)
 » Hedlund (s)
 » Karlsson, Helge, (s)
 fru Segerstedt Wiberg (fp)
 herr Lidgard (m)
 fru Olsson, Elvy, (cp)
 herr Carlsson, Oscar, (s)
 fru Ohlsson, Lilly, (s)
 herr Lundin (s)
 » Ernulf (fp)
 » Jacobsson, Gösta, (m)
 » Richardson (fp)
 » Nilsson, Ferdinand, (cp)

suppleanter i andra lagutskottet:

herr Magnusson (s)
 » Högström (s)
 » Pettersson, Arne, (s)
 » Kilsmo (fp)
 » Kaijser (m)
 » Andreasson (cp)
 » Andersson, Ivar, (s)
 fru Lundblad, Grethe, (s)
 herr Skagerlund (fp)
 » Axelson (fp)
 » Blomquist (m)
 fröken Pehrsson (cp)
 herr Pettersson, Axel Georg, (cp)

suppleanter i tredje lagutskottet:

herr Wirmark (s)
 » Jansson, Paul, (s)
 fröken Ranmark (s)
 herr Skårman (fp)
 » Lidgard (m)
 » Nilsson, Ferdinand, (cp)
 » Hansson (s)
 fru Landberg (s)
 herr Berglund (s)
 » Jacobsson, Per, (fp)
 » Svenungsson (m)
 » Skagerlund (fp)
 » Nilsson, Nils, (cp)

suppleanter i jordbruksutskottet:

herr Olsson, Manne, (s)
 fru Lundblad, Margit, (s)
 herr Lokander (s)
 » Åkesson (fp)
 » Sveningsson (m)
 » Pettersson, Harald, (cp)

herr Wanhainen (s)
 » Kristiansson, Svante, (s)
 » Svedberg, Erik, (s)
 » Annerås (fp)
 » Hübinette (m)
 » Andersson, Ingvar, (m)
 » Kristiansson, Axel, (cp)
 » Nilsson, Nils, (cp)

*suppleanter i allmänna berednings-
 utskottet:*

herr Wååg (s)
 » Hansson (s)
 fru Landberg (s)
 » Hamrin-Thorell (fp)
 » Diesen (m)
 herr Svanström (cp)
 » Nyquist (s)
 » Svensson, Erik, (s)
 » Karlsson, Ove, (s)
 » Sörenson (fp)
 » Blomquist (m)
 fru Lundblad, Grethe, (s)
 fröken Pehrsson (cp)
 herr Axelson (fp)
 » Andreasson (cp)
 » Richardson (fp)
 » Andersson, Ingvar, (m)

I samband med valet av suppleanter i utrikesutskottet beslöts, på framställning av herr talmannen, att riksdagens kanslideputerade genom utdrag av protokollet skulle underrättas om kammarens val av ledamöter och suppleanter i utrikesutskottet samt anmodas låta uppsätta och till kamrarna ingiva förslag till den skrivelse i ämnet, som borde till Konungen avlåtats.

Företogs val av åtta suppleanter i riksdagens löne delegation för valperioden 1969—1972, med erinran om punkten 5 i övergångsbestämmelserna till vilande förslag till ändringar i riksdagsordningen.

Den av herr förste vice talmannen för detta val avlämnade listan upptog under partibeteckningen »Den gemensamma listan» följande namn:

herr Hjorth (s)
 » Pettersson, Arne, (s)
 » Petersson, Bertil, (s)
 » Stefanson (fp)
 » Nilsson, Yngve, (m)
 » Carlsson, Eric, (cp)
 fru Landberg (s)
 herr Ottosson (m)

Sedan denna lista upplästs och av kammaren godkänts, förklarades de å listan upptagna personerna hava blivit utsedda till suppleanter i riksdagens löne delegation.

Kammaren beslöt, på framställning av herr talmannen, att riksdagens kanslideputerade genom utdrag av protokollet skulle underrättas om kammarens val av ledamöter och suppleanter i riksdagens löne delegation samt anmodas låta uppsätta och till kamrarna ingiva förslag till skrivelse till Konungen med anmälan om de förrättade valen.

Anställdes val av åtta suppleanter för de av kammaren valda medlemmarna i Nordiska rådet för tiden intill dess val nästa gång äger rum.

Den av herr förste vice talmannen avlämnade lista, som gällde detta val, upptog under partibeteckningen »Den gemensamma listan» följande namn:

herr Palm (s)
 » Jansson, Paul, (s)
 » Wååg (s)
 » Mundebo (fp)
 » Hernelius (m)
 » Carlsson, Eric, (cp)
 » Hedlund (s)
 fru Hamrin-Thorell (fp)

Efter det denna lista upplästs och av kammaren godkänts, förklarades de å listan upptagna personerna hava blivit utsedda till suppleanter i Nordiska rådet.

På framställning av herr talmannen beslöts att riksdagens kanslideputerade genom utdrag av protokollet skulle un-

derrättas om kammarens val av medlemmar och suppleanter i Nordiska rådet samt anmodas låta uppsätta och till kamrarna ingiva förslag dels till förordnanden för de valda, dels ock till skrivelse till Konungen med anmälan om de förrättade valen.

Föredrogs och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts på rikssalen överlämnade berättelse till 1969 års riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit.

Föredrogs och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts skrivelse nr 6, med tillkännagivande att Kungl. Maj:t förordnat statsrådet Lennart Geijer att under innevarande riksdag utöva den befattning med riksdagsärenden, som jämlikt § 46 riksdagsordningen tillkommer en ledamot av statsrådet;

och skulle underrättelse om denna skrivelses innehåll genom utdrag av protokollet meddelas vederbörande utskott samt riksdagens kanslideputerade.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet riksdagens lönelegations redogörelse för dess verksamhet under år 1968.

Föredrogs och hänvisades motionen nr 1 till utrikesutskottet, motionen nr 2 till konstitutionsutskottet, motionerna nr 3—9 till statsutskottet, motionen nr 10 till bankoutskottet, motionerna nr 11—19 till lagutskott, motionen nr 20 till jordbruksutskottet och motionen nr 21 till allmänna beredningsutskottet.

Föredrogs och hänvisades till lagutskott justitieombudsmännens ämbetsberättelse.

Föredrogs och hänvisades till konstitutionsutskottet riksdagens revisorers verksamhetsberättelse för år 1968.

Upplästes och lades till handlingarna följande till kammaren inkomna

Protokoll, hållet vid sammanträde med herr talmannen och herrar vice talmän i riksdagens första kammare samt de ledamöter som blivit utsedda att jämte dem tillsätta tjänstemän hos kammaren, samt kammarens sekreterare, den 14 januari 1969.

§ 1

Antecknades att den under sessionsuppehållet tjänstlediga stenografpersonalen inkallats till tjänstgöring fr. o. m. den 10 januari 1969, förste stenografen Ernst L. Ekman dock fr. o. m. den 7 januari.

§ 2

Anställdes som ersättare för kammarens sekreterare hovrättsassessor Bengt Lambe fr. o. m. den 10 januari tills vidare under år 1969, med rätt för honom att åtnjuta arvode med 1 000 kronor per månad.

§ 3

Anställdes som biträdande jurister tills vidare under år 1969 revisionssekreteraren Brit-Marie Ericsson fr. o. m. den 9 januari och t. f. avdelningsdirektören Torgny Asplund fr. o. m. den 10 januari mot arvode om 2 100 kronor per månad.

§ 4

Anställdes som kontaktman riksdag—skola fr. o. m. den 10 januari tills vidare under år 1969 adjunkten Hans-Olof Hanselid mot arvode om 2/3 av 2 100 kronor per månad.

§ 5

Anställdes som reservstenografer fr. o. m. den 10 januari tills vidare under år 1969 fru Kerstin Eiderfors och fru Yvonne Junestrand; och antecknades att expektansarvode skulle utgå med 2 000 kronor per år.

Interpellation ang. tillämpningen av expropriationslagstiftningen

§ 6

Anställdes som maskinskrivare vid snabbprotokollet fr. o. m. den 10 januari tills vidare under år 1969

fru M.-B. Backman

- » K. Borg
- » K. Gunnarsson
- » M. Holm
- » I. Nordstrand
- » G. Roos och
- » G. Skoog.

Det antecknades, att till maskinskrivare vid snabbprotokollet skulle utgå dels expektansarvode med 250 kronor för månad under vilken tjänstemannen varit närvarande minst 75 % av den tid han kallats till tjänstgöring, dels timarvode med kronor 14: 50 för tjänstgöring före kl. 18.00, kronor 17: 65 mellan kl. 18.00—22.00 och kronor 20: 75 efter kl. 22.00.

§ 7

Anställdes som biträde åt kontaktmannen riksdag—skola förste vaktmästarna Bertil Selfvin och Harry Eriksson för tjänstgöring fr. o. m. den 10 januari tills vidare under år 1969 tre timmar per vecka. Ersättning skulle utgå motsvarande ersättning för enkel övertid.

§ 8

Anställdes förste stenografen Ernst L. Ekman fr. o. m. den 10 januari tills vidare under år 1969 att utöver honom normalt åvilande göromål bl. a. organisera kammarens stenograferns tjänstgöring i andra kammaren. För nämnda uppdrag skulle till Ekman utgå uppdragstillägg med 225 kronor per månad under sessionstid.

§ 9

Upptogs till behandling fråga rörande viss omläggning av skolornas studiebesök hos riksdagen. Genom det stora intresse som från skolhåll visats studiebesöken hos riksdagen har stark koncentration av besöken till plenidagar medfört vissa problem och svårigheter att i tillräcklig omfattning för

verksamheten erhålla biträde av ledamöter med tid och möjlighet att informera de besökande klasserna.

Beslöts att studiebesök av klasser från grundskolan försöksvis i viss utsträckning skulle förläggas till måndag och till torsdag förmiddag. Härför skulle 2—3 extra medhjälpare med god utbildning i samhällsämnen och känedom om riksdagen anställas som informatörer mot arvode inklusive semesterersättning om 30 kronor per timme.

§ 10

Heltidsanställd stenografen Arne Löfving, som anhållit om tjänstledighet med helt löneavdrag under tiden den 1 februari—den 23 maj 1969 för studier, beviljades tjänstledighet med C-avdrag under tiden den 10 februari—den 23 maj 1969. Herrar deputerade uppdrog åt herr talmannen att förordna erforderlig vikarie.

§ 11

Då jämlikt 30 § 4 mom. i riksdagsstadgan herr talmannen äger besluta om semester och annan ledighet för tjänsteman beslöts nu att åt herr talmannen uppdraga att vid beviljande av ledighet för semester och sjukdom ävensom vid annan anledning för tid ej överstigande två månader jämväl förordna om ersättare för den från tjänsten ledige.

År och dag som ovan

K.-G. Lindelöw

/S.-G. Grahn

Interpellation ang. tillämpningen av expropriationslagstiftningen

Herr BERGLUND (s) erhöll på begäran ordet och anförde:

Herr talman! Genom ändring av byggnadslagen 1953 infördes en ny expropriationsform, zonexpropriation, i byggnadslagstiftningen. I proposition nr 218/1953 angavs beträffande propo-

Interpellation ang. tillämpningen av expropriationslagstiftningen

sitionens huvudsakliga innehåll att det nya institutet har avsetts komma till användning vid stora, saneringsstiftande stadsplaneregleringar, närmare bestämt då tätbebyggt område som med hänsyn till den allmänna samfärdseln eller kravet på ändamålsenlig bebyggelse finnes vara i behov av genomgripande ombyggnad och ombyggnaden icke lämpligen kan ske annorledes än i ett sammanhang. Enligt den införda lagregeln, 44 § byggnadslagen, kan såväl den mark som behövs för ombyggnaden, som annan inom saneringsområdet eller i dess omedelbara närhet belägen mark, för vilken stadsombyggnaden kan väntas medföra väsentligt ökat värde, exproprieras. Enligt senare tillägg till nämnda lagregel kan jämväl exproprieras nyttjanderätter i av staden ägda fastigheter inom ett sådant saneringsområde.

Stockholms stad har, för genomförandet av den omfattande stadsombyggnaden i cityområdet, sökt och beviljats zonexpropriationstillstånd för ett betydande antal fastigheter. Bland de ansökningar, som gjorts av staden och som behandlats av Kungl. Maj:t, är stadens ansökan den 24 februari 1964, vilken behandlades av Kungl. Maj:t den 2 april 1965, av särskilt intresse.

1964 års ansökan avsåg fastigheter som — utöver tidigare av staden ägda eller genom tidigare expropriationstillstånd behärskade fastigheter — erfordrades för genomförandet av 1962 års cityplan, vilken antagits av stadsfullmäktige i december 1963. Genom sitt beslut den 2 april 1965 meddelade Kungl. Maj:t staden expropriationstillstånd till 110 fastigheter på Norrmalm och Östermalm. Vidare förlängdes tidigare meddelat expropriationstillstånd avseende 81 fastigheter inom samma stadsdelar. Beträffande nio av de i stadens ansökan upptagna fastigheterna meddelade Kungl. Maj:t emellertid icke något beslut. I resolutionen angavs att Kungl. Maj:t framdeles skulle meddela beslut rörande dessa fastigheter.

Merparten av dessa fastigheter var be-

lägna inom kvarteren Pennfåktaren och Pensionären, vilka ligger mellan Vasagatan, Klarabergsgatan, Östra järnväsgatan och Bryggargatan. Enligt underhandsuppgift till staden skulle beslut rörande dessa fastigheter meddelas inom 6 månader. Anledningen till min interpellation är att Kungl. Maj:t fortfarande 3 år och 9 månader efter denna tidpunkt icke avgjort frågan. Denna förhållning av avgörandet i ett för staden vitalt ärende är i och för sig förvånande, men så mycket mera anmärkningsvärt som staden vid upprepade tillfällen såväl muntligen som skriftligen påmint om ärendets vikt och brådska. Bland annat beslöt stadsfullmäktige, i samband med antagandet av reviderade principplanen City 67 i januari föregående år, påminna Kungl. Maj:t om nödvändigheten av att fatta beslut i den delvis vilande expropriationsframställningen från 1964 (dvs. kvarteren Pensionären och Pennfåktaren samt berörd del av stadsäga 1).

Jag vill till belysande av frågan allmänt orientera om dessa kvarters läge i staden och betydelse för den pågående stadsombyggnaden.

1962 års cityplan förutsatte att Klarabergsviadukten, Vasagatan och Bryggargatan skulle vidgas genom in- språktagande av tomtmark i kvarteren Pensionären och Pennfåktaren samt del av stadsäga 1. Vidare skulle en rampförbindelse anordnas mellan Klarabergsviadukten och Vasagatan. Denna ramp skulle med hänsyn till lutning och kurvradier ordnas via Bryggargatan och Östra järnväsgatan. Tillfart till de kvarter, som bildas av återstående delar av berörda kvarter, avsågs ske genom en nedfart, belägen mitt i rampgatan till Klarabergsviadukten. Detta föranledde staden att i 1964 års expropriationsansökan inta de fastigheter, som inom ifrågavarande kvarter berördes av genomförandet och icke var i stadens ägo. För breddningen av Östra järnväsgatan på delen norr om Bryggargatan erfordrades vidare rådig-

Interpellation ang. tillämpningen av expropriationslagstiftningen

het över de av staden icke ägda fastigheterna i kvarteren Hasseln och Klockan, som är belägna längre norrut mellan Östra järnvägs-gatan och Vasagatan.

Av den reviderade cityplanen, City 67, framgår att i utbyggnadsplanerna för det system av kapacitetstarka trafikleder, som avses sammanknyta cityområdet med övriga delar av staden, intar kvarteren Pensionären och Pennfäktaren en strategisk position. Klarabergsleden, som sammanbinder cityområdet med västra delen av staden, är redan fullt utbyggd mellan Sergels torg och Kungsholmen, med undantag för viadukten över Vasagatan—Centralplan och rampförbindelsen i Östra järnvägs-gatan. Dessa delar av utbyggnaden hindras endast genom att staden ännu icke erhållit rådighet över marken i kvarteren Pensionären och Pennfäktaren samt berörd del av stadsäga 1.

I City 67 förutsätts vidare att Östra järnvägs-gatan får avsevärt öka trafikuppgifter för förbindelsen mellan å ena sidan Klarabergsleden—Vasagatan och å andra sidan dels Torsgatan dels Tunnelgatsleden.

För sammankopplingen av den nord-sydliga trafiken i Östra järnvägs-gatan med Vasagatan söder om Bryggargatan berörs en vidgning av såväl Vasagatan som Bryggargatan. Kvarteren Pensionären—Pennfäktaren och berörd del av stadsäga 1 tas alltså i anspråk för gatuvidgningar på alla fyra sidorna. Restande del av kvartersmarken måste sammanläggas till en kvartersenhet.

Kvarteren Pensionären och Pennfäktaren ligger i omedelbar närhet till två viktiga kollektivtrafiksystem, nämligen tunnelbanan till Järvafältet och Stockholmsregionens pendeltrafiksystem.

Under korsningen Vasagatan—Bryggargatan samt under delar av kvarteret Pennfäktaren skall utföras en biljetthall för station T-Centralen, vilken i första hand avses betjäna tunnelbanan till Järva. Biljetthallen förutsättes få underjordisk förbindelse med pendeltåg-plattformarna.

För stadsombyggnaden inom området Östra järnvägs-gatan—Vasagatan viktiga beslut rörande kollektivtrafiksystemet har fattats, dels genom den s. k. Hörjelöverenskommelsen den 17 december 1964, dels genom statens vägverks godkännande av anläggningsplan för spårtunnlar för Järvabanan den 8 augusti 1968, dels ock genom Kungl. Maj:ts beslut om koncessionstillstånd för Järvabanan och expropriationstillstånd för tunnelutrymmen för denna bana den 27 september 1968.

Slutligen hör det noteras att staden i en huvudöverenskommelse med KSL, som antagits av KSL:s fullmäktige den 29 augusti 1967 och av stadsfullmäktige den 18 mars 1968, förbundit sig att svara för anskaffande av den mark, som erfordras för anläggande av biljetthallar och uppgångar. I cityområdet, där anordnandet av tunnelbanestationer och uppgångar förutsättes samordnat med de av staden bedrivna regleringsarbetena, är avsikten att erforderliga utrymmen för biljetthallar och uppgångar skall upplåtas till KSL med nyttjanderätt, servitutsrätt eller tomträtt. Det måste förutsättas att KSL kan förlita sig på att staden, bl. a. och vad avser biljetthall och uppgång i Vasagatan, uppfyller detta åtagande.

Beträffande gångtrafiken i området anförs i City 67 följande:

»Med Tunnelgatan som huvudmatargata inom denna del av city kan också andra förbättringar göras i den nordvästra citysektorns trafikstruktur. Genom den i City 67 visade utformningen av Östra Järnvägs-gatan kan nordsydlig trafik både anslutas till citygatunätet och passera planskilt under Tunnelgatan. Vissa gator kan därigenom helt befrias från körtrafik. I förslaget har Gamla Brogatan gjorts till gånggata från Vasagatan upp till Hötorget och Vasagatan föreslås bilfri från Vasahuset till Norra Bantorget. Båda dessa gångstråk har stor betydelse för trafikanterna från den tredje tunnelbanans nya station inom området med uppgångar i

Interpellation ang. tillämpningen av expropriationslagstiftningen

Vasagatan och för pendelresenärerna på SJ. De senare måste kunna lämna plattformarna på flera ställen för att nå sina gångmål i city och på Kungsholmen. Därför finns i förslaget dels en gångtunnel till Vasagatan och den nyssnämnda tunnelbanestationen, dels en gångviadukt i samma läge som den nuvarande Kungsbroviadukten. Denna nya gångbro leder till Kungsgatans busslinjer. Pendelresenärerna kan under topptrafik komma att uppgå till ca 8 000 personer i kvartern.»

I 1962 års cityplan anföres under kapitel IV »Cityplanens förverkligande», följande beträffande genomförandeprogrammet i nu aktuellt område (s. 52):

»Arbetena på att vidga Klarabergsledens viadukt öster om järnvägsområdet torde kunna inledas tidigast 1967, då evakueringen av kontorsutrymmena i kvarteret Pensionären, vilka helt disponeras av SJ, torde böra samordnas med förlängning av ilgodsets byggnad åt norr, varigenom bl. a. även nya kontorsutrymmen erhålls. Rampförbindelsen mellan viadukten och Vasagatan torde tidigast kunna vara färdig omkring 1970, då fastigheterna i kvarteret Pennfäktaren med ett par komplicerade evakueringsfall — bl. a. SJ:s telefonväxel — dessförinnan måste ha rivits.»

Samtliga regleringsåtgärder inom området mellan Östra järnvägsgatan och Vasagatan, från Centralplan—Klarabergsviadukten till Norra Bantorget, hänger intimt samman, dels inbördes, dels med cityregleringen i övrigt. Enligt de tidplaner som förutsattes i 1962 års cityplan, skulle genomförandet av kvartersregleringar och trafikregleringar inom området ha skett i sådan tid, att utbyggandet av erforderliga kollektivtrafikanordningar skulle ha kunnat anpassas härtill. Med hänsyn till dels att behandlingen av stadens expropriationsansökan förhalats inom kommunikationsdepartementet, dels att SJ:s i 1962 års cityplan förutsatta evakueringsbyggen icke i tid genomförts

måste nu ordningsföljden mellan kvartersregleringar och utbyggandet av tunnelbaneanläggningarna omkastas. Följden av att det komplicerade inbördes styrningsförhållandet rubbas är, att genomförandet av kollektivtrafikanordningarna nu kommit att bli de tidsmässigt bestämmande.

De utredningar gatukontoret utfört rörande genomförandet av biljetthallsbygget under Vasagatan och kvarteret Pennfäktaren har visat att dessa byggnadsarbeten kräver att kvartersmark inom kvarteret Pennfäktaren kan disponeras i avröjt skick från den 1 januari 1970 för trafikomläggningar och ledningsarbeten i anslutning till biljetthallsutbyggnaden, om Järvabanan skall kunna tas i bruk före 1975 såsom förutsatts i Hörjelöverenskommelsen. Detta kräver i sin tur att berörda fastigheter i kvarteret Pennfäktaren kan tillträdas senast den 1 oktober 1969. Om det, trots det långa dröjsmålet med behandlingen av stadens expropriationsansökan, skall kunna finnas någon möjlighet att evakuera berörda fastigheter och friställa marken inom kvarteret till angiven tidpunkt, måste expropriationstillstånd meddelas omgående.

De successivt stegrade trafikmängderna gör det angeläget dels att det hinder för Klarabergsviaduktens utbyggnad som befintlig bebyggelse i kvarteret Pensionären och del av stadsäga 1 utgör snarast möjligt undanröjes, dels att övriga gatuvidgningar i anslutning till kvarteren Pensionären och Pennfäktaren snarast möjligt genomföres. Härigenom kan via rampsystemet i Östra järnvägsgatan kontakterna mellan Klarabergsleden och Vasagatan förbättras och ges sin slutliga standard. Genom dessa stadsombyggnadsåtgärder skapas vidare förutsättningar för den höjning av gångtrafikstandarden som det kollektiva trafiksystemets utbyggnad (Järvabanan och pendeltrafiken) ger anledning till.

Den omständigheten att Kungl. Maj:t under hittills 3 år och 9 månader icke

Interpellation ang. tillämpningen av expropriationslagstiftningen

kunnat komma till beslut om stadens inlösenansökan rörande de av staden icke ägda fastigheterna i kvarteren Pensionären och Pennfäktaren har givit anledning till fråga om icke zonexpropriationsreglerna skulle vara tillämpliga på denna del av det sammanhängande regleringsområdet.

Lydelsen av lagtexten i 44 § byggnadslagen torde vara tillräckligt välbekant för att icke i detta sammanhang behöva citeras. Till belysande av ovan nämnda frågeställning kan däremot vara av intresse att citera vad departementschefen i prop. 218/1953 (s. 74) vid framläggandet av förslag till ifrågasvarande lagregel anförde om lagens tillämpning:

»Planmässighet i arbetets utförande är av den allra största betydelse icke minst för att erforderliga evakueringar och andra provisoriska anordningar skall kunna vidtagas under övergångstiden. Det är därför enligt min mening ofrånkomligt att i princip låta kommunen överta ledningen för företaget, så att detta kan genomföras under kommunens aktiva kontroll. Först då behöver kommunen icke längre befara att arbetenas igångsättande och genomförande försvåras och fördröjes, först då blir det med andra ord möjligt att undvika den ur samhällets synpunkt ödesdigra splittringen och oreda, som lätt kan uppstå enligt den nuvarande ordningen.

Resultatet av dessa överväganden blir att en lagregel om expropriation för sådana stora saneringsföretag, som icke lämpligen kan utföras annorledes än i ett sammanhang, bör utformas så, att den i princip tillerkänner staden expropriationsrätt, oavsett huruvida de av regleringen berörda markägarna har förmåga och vilja att själva genomföra planen och alltså oavsett huruvida dessa hos den tillståndsgivande myndigheten förklarar sig ha för avsikt att, kanske efter direktiv från stadens sida, låta på egen hand verkställa erforderliga ombyggnader. Expropriationsrät-

ten bör med andra ord ej göras beroende av hur en undersökning av dessa ofta i hög grad subjektiva omständigheter utfaller. Ej heller bör för expropriation vara erforderligt att det beträffande varje i saneringsföretaget ingående fastighet kan konstateras en tillräckligt stor skillnad mellan den gamla bebyggelsen och bebyggelsen enligt den nya stadsplanen.»

Med hänsyn till dels ovan relaterade förutsättningar för och sammanhang i stadsombyggnaden i området Östra järnvägsgatan—Vasagatan, dels tidigare meddelade expropriationstillstånd för genomförande av saneringsåtgärder av liknande art i Stockholms innerstad, förutsätter jag att de i 44 § byggnadslagen angivna lagreglerna är tillämpliga även på stadsombyggnaden i detta område. Att så borde vara fallet styrks även av det förhållandet att Kungl. Maj:t redan i 1965 års beslut med anledning av 1964 års ansökan meddelade expropriationstillstånd till övriga av staden icke ägda fastigheter i området mellan Östra järnvägsgatan—Vasagatan.

Med hänsyn till att stadsombyggnaden i området Östra järnvägsgatan—Vasagatan är en integrerande del av stadsombyggnaden i Stockholms city som föranleds av den allmänna samfärdselns krav och kravet på ändamålsenlig bebyggelse och eftersom denna stadsombyggnad är av så genomgripande omfattning att den icke lämpligen kan ske annorledes än i ett sammanhang finner jag det helt klart att zonexpropriationsreglerna i 44 § byggnadslagen måste vara tillämpliga på ifrågasvarande stadsombyggnad och att stadens expropriationsansökan beträffande kvarteren Pennfäktaren och Pensionären icke på objektiva skäl borde kunna avvisas.

Med anledning av vad som förevarit i detta ärende och de förhållanden som jag ovan redogjort för vill jag till statsrådet och chefen för justitiedepartementet ställa följande frågor:

1. Finns det några principiella skill-

Interpellation ang. tillämpningen av expropriationslagstiftningen

nader i förutsättningarna för tillämpningen av zonexpropriationsreglerna i de två nordligaste respektive de två sydligaste kvarteren i området mellan Östra järnvägsgränd och Vasagatan, vilka samtliga ingår i den stadsombyggnad som stadsfullmäktige i Stockholm beslutat om och vilka innefattades i samma expropriationsansökan 1964?

2. Får expropriationslagstiftningen sättas ur spel genom en onödigt lång handläggningstid inom kommunikationsdepartementet av en zonexpropriationsansökan?

På gjord proposition medgav kammarerna, att ifrågasvarande spörsmål finge framställas.

Anmäldes och bordlades följande motioner:

nr 22, av herrarna *Svenungsson* och *Brundin*, angående skyddet för svenska fiskefartyg utanför den norska kusten;

nr 23, av herr *Werner*, om upprättande av officiella förbindelser med Sydvietnams nationella befrielsefront (FNL);

nr 24, av herr *Werner*, om upprättande av diplomatiska förbindelser med Demokratiska folkrepubliken Korea (Nordkorea);

nr 25, av herr *Björk*, om rätt för sjuka m. fl. att rösta med valsedelsförsändelse;

nr 26, av herr *Svenungsson m. fl.*, om åtgärder mot pornografi;

nr 27, av herr *Jacobsson, Gösta, m. fl.*, om inrättande vid Lunds universitet av en professur i företagsekonomi;

nr 28, av herr *Svenungsson*, angående de gemensamma samlingarna i gymnasiet och fackskolan;

nr 29, av herr *Sörenson m. fl.*, om inrättande av ett institut för förebyggande av självmord;

nr 30, av herr *Sörenson m. fl.*, om inrättande av reträtthem för personer, som försökt begå självmord;

nr 31, av herr *Carlsson, Eric, m. fl.*, om ett statligt grundbelopp i det kommunala bostadstillägget;

nr 32, av herr *Werner*, om ett statligt grundbelopp i det kommunala bostadstillägget;

nr 33, av herr *Svenungsson m. fl.*, om portofrihet för korrespondensstuderande;

nr 34, av herr *Virgin m. fl.*, om rätt till avdrag vid beskattningen för barn-tillsyn;

nr 35, av herr *Virgin m. fl.*, om skattefrihet för folkpension, m. m.;

nr 36, av herr *Werner*, om förstatligande av bensin- och oljehandeln, m. m.;

nr 37, av herr *Björk* och fröken *Mattson*, angående ärekränkning av främmande makts statsöverhuvud;

nr 38, av herr *Olsson, Ernst, m. fl.*, om vidgad behörighet för vigselförrättare;

nr 39, av herr *Björk* och herr *Larsson, Lars*, om upphävande av lagen om åtgärder vid samhällsfarlig asocialitet, m. m.;

nr 40, av herr *Dahlén m. fl.*, om sänkning av pensionsåldern för vissa grupper, m. m.;

nr 41, av herr *Kristiansson, Axel*, och herr *Carlsson, Eric*, angående förmånerna inom den allmänna försäkringen för deltids- och korttidsanställda samt lågavlönade;

nr 42, av herr *Kristiansson, Svante*, och herr *Wååg*, om jourskyldighet för läkare;

nr 43, av fröken *Pehrsson* och fru *Olsson, Elvy*, om frivillig tilläggsjukpenning vid barnsövd i vissa fall;

nr 44, av herr *Peterson, Eric, m. fl.*, om allmän försäkring vid våldsbrott;

nr 45, av herr *Svenungsson m. fl.*, om sänkning av pensionsåldern för yrkesfiskare;

nr 46, av herr *Svenungsson m. fl.*, angående korum i militärtjänst;

nr 47, av herr *Werner*, om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg vid förtida uttag av folkpension;

nr 48, av herr *Werner*, om omprövning av reglerna för basbeloppets beräkning inom ATP-systemet;

nr 49, av herrar *Svenungsson* och *Brundin*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Stödfartyg för sillfisket;

nr 50, av herr *Bengtson*, angående de hemarbetandes situation; och

nr 51, av herr *Werner*, om statliga bolags utträde ur Svenska arbetsgivareföreningen.

På framställning av herr talmannen beslöts att Kungl. Maj:ts propositioner nr 1 och 2 skulle sättas sist på föredragningslistan för kammarens nästa sammanträde.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 10.31.

In fidem

K.-G. Lindelöw

/Solveig Gemert
